

Nro 14.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Költ Bétsben Pénteken Augustusnak 15-ik napján,
800 ik ezütdobben.*

B é t s.

Nápolyi Királyné Ő Felsége Olasz Országból ide való utazásáról következő jelentést közöl a' Bétsi udvari Diarium 6; ix darabja a' Publicummal: Augustusnak 15-ik napján, esteli 8 órakor érkezett Ő Királyi Felsége vele lévő úri társaival egyetemben a' Triesti kikötő helybe. Vele együtt utaznak *Leopold, János, és József* Kir. herczegek, és *Mária Kristina, Mária Amália, és Mária Antonia* Kir. herczegkis Asszonyok. Továbbá *Anglus Admiral Nelson, Lord Hamilton* és felesége; herczeg *Luzzi* Ő Kir. Felségének első udvari mestere; herczeg *Belmonte Pignatelli, Cardinalis Ruffo, és Isnello* Grófné. — Azon flotta, a' mellyen Ő Kir. Felsége a' Triesti kikötő hely-

be bé ment, 4 Orosz fregatból 1 brigantinéből, és 1 Cs. K. fregatból állott. — A' következett napon, 11 óra tájba dél előtt az oda való Cs. K. Gubernátor és commandirozó Generális, minden nevezetesebb Cs. K. polgári és hadi tiszttviselő-ekkel együtt udvarlására mentek O Felségének, és mind az oda való kastélyban, mind a' Cs. Kir. hajókon 21. ágyú lövések tétettek tiszteletére.

A' Cs. és Kir. Olasz Országi ármadia commandirozó vezérjének, B. *Mélas* L. Generalissának hivatalbeli jelentése szerint, kedves vitéz hazánkfia, Gróf *Hadik* F. M. Lajtinánt, a' *Marengói*, Junius 14-ikén történt véres ütközetben kapott sebeiben, Piemontnak *Alessandria* nevű városban, Julius 24-ik napján meg holt, kinek halálát az egész Cs. K. ármadia felettébb fájlaltya. A' szokott exequiak Julius 31-ikén tartattak a' B. *Mélas* fő hadi szállásán.

Egy Olasz Országi közönséges levél ekként adja elő ezen meg holt vitéz hazánkfiának eltemtetését: „A' maga sebeiben, Julius 24-ik napján, *Alessandriában* meg holt F. M. Lajtinant Gr. *Hadik*, az ott lévő Francia Commendánsnak intézetjei szerént, a' következett napon, minden ki gondolható tisztelességgel, az oda való fő templomban el temettetett. Az ott lévő Francia katona őrizet, minden felsőbb és alsóbb rangú tiszttjeivel együtt jelenváltak ezen halotti pompán, és a' szokott gyalogság tüzelésén kívül, a' bástyákon lévő ágyúk is ropogtak, ennekfelette, e' világból lett ki múlása után, egész el temetetéséig, minden fél órában, egy ágyú süttetett ki.

Egy *Weisz Márton* nevezetű ide való Kaffé főző, kinek városban lévő kaffé házának fogoly a' czimere, a' nem régiben támadt tűz által megkárosított Posen városi lakosok számára 160 forintot olvasott le Gróf *Saurau* Financialis Minister O. Excellentiájánál, a' ki is Gróf *Pálffy* Magy.

Kir. Fő Cancellarius Ó Excellentiajához küldötte azon summát.

Olasz Ország.

A' *Majlandi* 20-ik Juliusi közönséges levelek fzerént, minden hólnapban, két millió lívert tartozik a' *Cisalpina Respublika*, az ott lévő *Fr. armadiának* tartására fizetni, és mivel e' sem volna elegendő, minden fekvő jószagra, 1 scuditol 8 *denier* taksát kell adniok. (Olasz Országban kétféle Scudi vagyon, ugymint arany és ezüst Scudi, az elsőb, kevés héjján 2 forint, az utolsóbb pedig 1 for és 30 kr. A' *dinier*, vagy *denár* hasonlő egy Német pénzhez.) Illyetén takla fizetés alá vettetek a' kereskedők is,

Ennekefette azon 15000 főből álló *Olasz Országi corpust*, a' mellyet *General Berthier* *Francia* országból oda viit, 10000 *recrutával* tartozik a' *Cisalpina Respublika* *izaporítani*, a' mellyel 25000 főre fog menni ezen újonnan született *Köz Társaságnak* *armadiája*.

Minkeelőtte *Generál Berthier* *Pedemontiumból* *Párisba* ment volna, minden azon *herczegségbeli truppokat* esküvéssel kötelezett a' *Francia Kormány*szék *hiységére*, és a' *Fr. Comman*dáns *eránt* való *engedelmességre*, a' mellyek valamint előbbi *tisztjeiket* és *zárlóikat*, úgy *forma ruhájokat*, és *fenyítékjeket* is meg fogják tartani, és egyedül a' *belső tsendességnek* *tenn* tartására lesznek kötelesek vigyázni.

A' *Német Országi fegyver nyugvás*, *Julius* 22-ik napján *hirdettetett ki Mailandban*, és *mingyárt* akkor félbe szakasztódtak a' *további tábori készülétek*. — *Masséna* *Generalis* is azon napon *utazott onnan Turinba*. Onnan lett elmentetele előtt, *illyetén foglalatú hirdetményt* tette ottan *közönségesfő*: „Még el sem fordított a' *Fő Conzul* egészen az *ellenséget*, 's *allig helyhez*tetett *benneteket* *előbbi szabadságotokba*, *midőn* már is a' *következendő dolgoknak* *rossz ki*

menetelével kívánnak titeket a' ti titkos ellenségeitek nyugháttalankodtatni. De a' többi közt egyetlen egy igazság is elegendő azoknak meg táfoltatásokra, a' melly ebből áll, hogy a' jelenvaló körülállások közt bizonyosnak lehet a' békeséget tautani. És ha valamiképen boldogúlana is forté'yos fel tételében Anglia, még is elegendő volna azon két győzedelmes armadia, a' melly naponként mind több hadi néppel szaporitattik, az ő gonosz izándékjának semmivé való tételére."

Nápoly Országban még most sem állott tökéletesen a' isendefleg helyre. A' minap közönséggé tétetet amnestia alkalmazásával is kéntelen volt a' Fels. Király a' nevezetesebb pártosok közül 800-at a' tömlöczben meg tartani. Alig hirdetődött ki azon amnestia, midőn már újabb titkos békételenségek tapasztaltattak a' köztsendefleg meg háborítói közt, a' mellyek miatt ismét a' fő fremély fogattatott el.

Genúában egy keveset kisebb most a' mortalitás, miat volt ennekelötte néhány héttel.

Frantzia Respublika

Bonaparte Fő Conzul még most is Párisban vagyon, és semmi körülállásból ki nem lehet azt húzni, a' mit néhány köönséges levelek róla hirdedgették, hogy tudniillik ő maga is a' Ré-nusi Fr. armadiához fogna menni. — Cs. K. General *St. Julien*, és a' Fő Conzulnak első Adjutansa *Duroc*, tudniillik az, a' ki minap *Berlinben* volt, és ott mindenek előtt nagy kedvességet szerzett magának, együtt indultak ki Párisból; hogyha az ez által küdetett békeséges zikkelyeket a' Bécsi Fels. Udvar el fogadja, úgy osztán igen kevés ideig tartó Congressus fog lenni, a' mellyben mindenek el intéztetnek.

Minekelötte General *Zach* Párisból el ment volna, a' Versaliában lévő fegyveres manufacturát meg látogatta, 's nagyon magasztalta más

nap a' Fő Conzulinál lévén ebéden. Ebéd után két igen szép pistolt küldött néki *Bonaparte* a' hadi dolgokra ügyelő minifter által.

A' Párisi Nationale Institutumnak utolsó gyűlésében maga a' Fő Conzul is, miát annak Elő-ülője jelen lévén, a' többi közt az Olasz Orzági utolsó expeditiója is elő fordult. Sokan láttatván azon tsudalkozni, hogy a' *Marengói* véres ütközetben, a' mellyben sok ideig hanyatlott a' Fr. ármádiának szerentséje, magán legiteni, 's győzedelmeskedni tudott. Erre ekként felelt a' Fő Conzul: „Uraim nem kell rajta tsudalkozni, én ott is mindeneket a' józan okosság regulája szerént miveltem. Kegyelmetek ugyan ármádiákat nem commandiroznak, mindazáltal pennával való háboruikban is akként szoktak mivelni, mint én tselekedtem, mivel ellenkezőiknek tökéletes meggyőzésekre mindenkor rezervába hagyják a' leg erősebb argumentumjaikat.“

A' Máltai szigetben lévő Francia örízetnek jelenvaló állapotjáról illetén tudósítást küldött a' Fő Conzul a' Senatushoz: „Két elztendőtől fogva sok szükségét látott és viselt a' Máltai katonaság örízet. A' midön az ott lévő katonaság a' Francia új Constitutióra megesküött volna, egyszers mind arra is esküvéssel kötelezte magát, hogy az utolsó kenyér falatig fogja magát védelmezni, és inkább kíván azon győzhetetlen erőllégnek omladványai alá temettetni, mint sem magát feladni. Ugy gondollya a' Fő Conzul, hogy nem mutathatna a' Francia nemzet azon derék katonaság eránt való jó indulatjának és háladatosságának világosabb próbáit, mintha az oda való Commendant *Vaubois* Generálif a' Senatus közé fel venné.“

E' mellett illetén jegyzéseket küldött a' Fő Conzul azon Senatushoz: „St. Remy Adjutans, a' ki Majus 5-ikén evezett ki a' Tuloni kikötő helyből, azon hólnapnak végén *Máltába* jutott. Az

a' *Bombarde* nevezetű hajó, a' mellyre ő akkor jött vala, az ellenséges hajóknak ágyú lövöldözései közt ment be azon szigetbe. — Azt belzéli St. Remy Adjutans, hogy az oda való ispotályban 40 betegnél több nints, és hogy a' több katonaság frissen és jó egészségben van. Az ostromnak első elztondejében, csak nem mindenik szemfájást szenvedett, hanem már most egészen hozzá szokott az oda való levegőhöz. Az egész őrizetnek fejez gyapotból szőtt vászonból tsioált öltözetje vagyon, a' lábbelie pedig gyapjú kaptzából áll. Minden katonának egy kertetskéje van, a' mellyet ő építget, és a' mellyben néki annyi hüvelykes veteménye terem, hogy maga is el élhet, a' lakosoknak is el adhat belőle. Eleinte sok batteriát készítettek, és sok bombit akartak az ostromlók a' városba bé hányni, de mivel nem bődögülhettek, attól is meg szüntek. — Generál *Vaubois* lassan lassan mind ki küldötte onnan a' lakosokat, úgy hogy, 3 vagy 4 ezernél több ott nem maradt. Az artilléria szolgalatjára 400 öszvér vagyon a' városban, malmok is elég van. — A' jövő tél közepéig eléendő kenyere van a' katoná őrizetnek. Egyébb erant vigán tölti idejét, minden este muzsika és komédia van a' fő piacon — Adjutans *St. Rémyt*, a' ki a' Fr. Republikának jelenvaló állapotját nékiek meg beszélte, rendkívül való örömmel fogadták. Néhány tsónakok szüntelen halálszatban foglalatoskodnak, és Generál *Vaubois* egész magazinumot töltött meg bé szózott hallal, a' mellyből sok haszna van az őriző seregeknek. Minden katonának egy kis udvarkája van, a' mellyben sűrűkét és tengeri nyúlakat nevel. — Az artilléria is jó állapotban van. Az azon várat védelmező erősségek meg újitattak, 's a' leg jobb állapotba helyheztesdtek. Ágyú is ezer darab találtatik abban, a' mellyek minden szükséges dolgokkal fel vagynak ruháztatva. — Gen. *Vaubois*, Gen.

Chanex, az ártilleriának Commendánsa, *General Denzel*, *Contre-Admiralis Villeneuve* a' kikötő helynek Commendánsa, és minden ott lévő tisztek szép harmóniában élnek egymással, 's mindnyájan egyenlő szívvél és akarattal bírnak. — A' katonák azt mondják, hogy ők ki töltik 4 esztendei szolgálatjoknak idejét. — *Adjutans St. Rémy* egy felucken (könnyű, keskeny, és a' tenger partja szélein evező hajótskán) jött vissza, gyakorta fél mélföldre ment el az *Anglus* hajók mellett, a' mellyek hogy ötet eszre ne vegyék, le szedette a' hajó vitorláját, 's evező lapátokkal segített magán."

Leg közelebb azt végzették a' Conzulok, hogy azok az emigránsok, a' kiknek szabadság engedődött a' hazájokba való vissza menetelre, ingyen se várják el adatott jószágjaiknak ki pótoltatását, és hogy azok az emigránsokhoz tartozott örökségek, a' mellyek el adattak ugyan már, de mivel azoknak árrát a' vevők le nem fizethetvén, tölők vissza vétetődtek, ennekutánna is mint nemzeti jószágok úgy nézettefsenek, és el is fognak adattatni.

Továbbá *Niederlandiára*, avagy *Cath. Belgiumra* nézve is azt végzették, hogy mivel herczeg *Ahrenberg* tévelyedésből töröltetett ki az emigránsok laistromából, és azon történetből szabaditattak fel a' sequestrum alól a' jószágai; tehát ötet sem lehet a' közönséges békekességig azon örökségeinek birtokába vissza tenni.

Német Birodalom.

A' *Württembergi* herczegségbe 22000' főből álló *Franczia* gyalogság, és 8000 lovas katona szállitatott bé kvártélyba. — *Cath. Belgiumból*, és *Franczia Országból* is sok segítő seregek mennek a' *Moreau* fő vezér ármadiájához. — A' *Bambergi Püspökségre* 100000 tallér contributiót vettetett ő, mellynek minél előbb leendő ki fizettetését nagyon is sürgeti. Sok *Német Or-*

százi deputatusok, a' kik héjába esedeztek a' reájok vetett nagy hadi adónak meg kissebbítéséért. Párisba utaztak,

Az *Ulmai* lakosoknak ki beszélhetetlen örömet okozott az ott is ki hirdettetett fegyver nyugvás. — Már is körül kerítette azon váraft az ostromló ellenség; már is egynéhány izben kiütött arra a' benn lévő Cs. Kir. katona őrizet, már is eleve képzelték a' fok nyughatatlanság közsé tétetett lakosok azt a' fok kárt, a' melyet az ellenségnek ágyú golyóbisai, gránátjai és bombai a' várasnak töbnire fából csinált épületjeinek okozni fognának. Ezen fok szorongattások köz szállalt meg a' fegyver nyugvásnak kellemetes hangja, melly mennél váratlanabb. annál kedvesebb is vólt. Kenyér, hús, zöldség elegendő vólt a' várasban az ostrom alatt, hanem vaj és tojás hiúken találatott.

Nagy Britannia.

Julius 12-ik napján sietséggel egynéhány hajót, és truppokat küldött az Angliai Kormányzó szék, éltzaki Amérikanak Jamaika nevezetű szigetébe, értésére esvén az, hogy ennekelőtte 4 héttel 15 Francia és Spanyol hadakozó hajók mentenek vólna ki a' Bresti kikötő helyből, a' melly dolgot, letét és ködös lévén az idő, elzre nem vehettek az ott vigyázott Anglus hajók, és hogy egyenesen a' nevezett sziget felé vették vólna útjokat.

A' *Windsor* alatt öszve gyült gyalog és lovas seregeket *Julius* 17-ik napján mustalta meg a' Felső Angliai Király. Vele vóltak Ő Felségével a' Wallisi és Cumberlandiai herczegek. Az uralkodó Királyné, a' Királyi herczeg asszonnyal. Az Orániai herczeg és herczegné is el mentek annak nézésére, 's tökéletes meg elégedéseket mutatták.

A' régi papirosnak és maculaturának Országba leendő bé vitetése, 's azoknak új papirosná való készítettése eránt bé adatott Bill, másodszor

is el olvastatott az Alsó Parlamentum gyűlésében. — *Jeckyl* úr azt kívánta meg tudni, hogy ha ezen [methodus által ki fog e' a' régi irás és nyomtatás valamely chemicus eszköz által töröttetni, vagy pedig egészen újonnan fog ez a' papiros öntettetni? az elsőbb mód által sok vizs-
 lta éles lehetne a' Statusban, mivel példából tudja ő azt, hogy egy régi documentumban egészen meg változtatott az irás, a' pepsét pedig ugyan azon maradott. *Adams* Úr erre azt felelte, hogy egészen új maszává fog a' papiros változtatódni. A' melly ha ugy vagyon, sok haszontalan régi irásokat és könyveket lehet reformálni, 's haszna vehetőkké tenni ennekutánna.

Az Anglus Alsó Parlamentumnak Augustus 18-dik napján tartott gyűlésében újobban elő fordult a' Londoni udvartól, néhány Európai uralkodó udvaroknak ígirtetett pénzbeli hadi segedelem, a' mellyről ilyenképen szólt *Pitt* minister:

„Még, *ugymond*, a' múlt Februarius kezdetében tudtara adta Ó Kir. Felsege a' Parlamentumnak azon barátságos traktát, mellyet a' maga frigyeseivel kötni kívánt. Azon idő pontjától fogva egy darabig rendkívül való módon kedvezett a' hadi szerentse a' Fels. Austria Házfegyverének, 's egész Európa sok jót ígírhetett akkor tájba magának. Hanem kelletlen kedvetlen kell azt vallanom, hogy a' múlt *Juniusban* egészen masként folynak a' dolgok, a' mint már közönségesen is tudva vagyon, sok szerentseilenség érdeklette, valamint Olasz, úgy Német Országban is a' Cs. Kir. armadiákat. De még is örökös gyálázatjára szolgálna e' a' Parlamentumoknak, és az Angliai nemzetnek, ha ezen derék, és a' köz jót minden erejével eizközleni kívánó barátokat mestani környülállásás közt el hagynánk. Akármint, 's akarhogy végződött az Olasz Orzági campania, mi mindenkor kötelesek vagyunk ezen jó udvarnak segítésére. En is álhatatosan meg

vagyok arról győztetve, hogy azon eleve el nem látott szerentsélen történetek miatt nem fog a' Parlamentom tántorogni, sőt inkább újabb bátorságot mutatni. Annakokáért fizem-eleibe terjeszttem azon szükséges dolgokat, a' mellyek által Ö Kir. Felsege a' maga frigyos társai eránt való kötelességének eleget tehet. A' Fels. Cs. ászárnak 2 millió font sterlinget ígirt költsön fejében; 150000 font sterlinget azon kárvallasának neminémüképen leendő ki potolására, a' melly *Stockachban* rajta esett, a' hol tudniillik a' magazinumát el vesztette; 500000 font sterlinget a' Baváriai Vál. Fejedelemnek. Ezeken kívül a' Petersburgi Cs. udvarnak is 543000 f. sterlinget tartozunk még, melly mintegy 3 millió font sterlingre megyen, mind öszve — A' *Condé* Herczeg Corpusának, és Helvétziai emigránsokból álló szabad seregnek zsóldjokra 400000 f. sterlinget kívánt s. a t.

Az oppositionalis, vagy antiministerialis rész, mellynek most, a' *Fox* Úr jelen nem léteben *Sheridan* és *Tierney* a' leg tüzesebb tagjai, a' sok lármázás, és egymással való vetélkedés után, reá állott a' *Pitt* minister feltételére, és nemtsak a' fellyebb fent jegyzett summát meg ígerte, hanem emnekefelette a' más előre nem látott szükségeknek ki potolására is másfél millió font sterlinget ajánlott.

Többen is vóltak az A. Parlamentum tagjai között, a' kik *pro & contra* szóllottak. *Nichols* úr ilyenképen kívánta őket le tsendesíteni: „Önön magok a' ministerek is, *ugymond* ő, meg vagnak arról már gyözödve, és sokkal több egyenes szívüségét látok én benne, hogy sem el hitethetnem magammal, hogy ők hajlandók nem vólnának a' békeességnek eszközlésére. De azért még is szükséges a' segedelembeli trakta, hogy ez által annál ditsöflégesebb békeességet nyerhesünk s. a t.

Azt hirdetik a' Londoni közönséges újság le-

velek, hogy a' *Stockholmi* Kir. udvarnál eddig követséget viselt *Hailes* Úr, minden bútsúvétel nélkül elment onnan, és a' Pétersburgban volt Anglus követtel *Withworth* urral együtt fogna Londonba vissza menni.

Északi Amerikai Respublika.

Filadelfiában egy igen szép templom építetik az oda való R. Catholicusok számára. Ugyan ott, egy jóltévő Társaság állittatott fel, mellynek fő czélya abban áll, hogy a' jó útból ki tántorodott 's megbotlott, de magokat meg jobbitani akaró hajadonok, a' nékiek adattatandó munka által fel segitettefennek. *Bostonban* egy olly fenytő ház építetett, melly 50000 tallérba került. — A' közönséges oskoláknak jobb lábba leendő állítatásokra is nagy summa pénz, és sok szép fekvő jofzág rendeltetett ki. — A' *Congressus* gyűlésének új helyén *Washingtonban*, egy olly emlékeztető oszlop emeltetett néhai General *Washington* emlékezetére, mellynek készítése 70000 tallérjába került ezen Respublikának. — A' *Filadelfiában*, *Neuyorkban* és több Amerikai városokban uralkodni, és sok pusztitást okozni szokott sárga hidegnek ki irtása végett, sok olly tsatornák építettek, a' mellyeken friss ivó viz fog ezután azokba bé vitetödni.

Helvétzia.

A' 25-ik *Juliusi* Bernai tudositások szerent', a' második Franczia Reserva armadiának fő vezérje General *Brüne*, és az ő General Stabjának kormányozója *Mathieu Dumas*, az alattok lévő seregeknek avantgárdájával már megérkeztek *Geneva* városához.

Azok a' Helvécziai szekerek és lovak, a' mellyek a' Franczia első reserva armadiának bagasiáját, és tábori eszközeit Olasz Országba viték, még ekkorig sem mehettek vissza házaikba.

Magyar Ország.

Csongrád Vármegyében, H. M. Vásárhelyről, Augustus 1-ső napján. Az Ali-Földről azt az újfágot írhattuk, hogy az ezen elztendőben lévő nagy szárazsághoz képest, az Isten szépen megáldotta a' mi határunkat, úgy hogy, búzából bővebben, a' tavasziból pedig, valamennyire szükebben szolgálhatunk más és nagyobb szükséget szenvedett felebarátinknak. Szenánk is szépen termett, hanem a' már most ismét hosszason tartó szárazság miatt, a' legelőnk úgy el fogyott, hogy a' nyomtatást is szenán kellett nagyobb részént el végezni.

Budán Augustus 10-ik napján. E' folyó hólnapnak 6 ikén, 3 óra tájban dél után, a' töllünk két óránira fekvő szigetbeli mező városban, Sz. Endrében tűz támadván, olly sebesen és messze el hatalmazott, hogy egynéhány fertály óra alatt 300 házat változtatott hamuvá és porrá. A' nagy szél és szoros úzák miatt nemcsak semmi óltó eszközökkel nem lehetett a' tüzet megakadályoztatni, hanem még a' vízi puskák is meggyúltak és porrá égtek. — Még a' pintzékben lévő borokat is megemésztette a' sebes tűz. Az ezen kegyetlen tűz gyulladáástól okoztatott kárt allig lehet le írni.

Hasonló szerentsétlenség történt Tek. Neográd Vármegyének *Bal. Gyarmath* nevezetű mező városában, a' melly, a' mint azon Vármegyéből írjak, csak nem egészen megemésztetett a' kegyetlen tűz által.

Hiradás.

Nemes *Nánasi* Hajdú Városnak négy országos vásár enged etett, mellynek elsője *Martius* 19-ik napján; a' második *Julius* 15-ikén; a' harmadik *September* 14-ikén; a' negyedik *December* 4-ikén fog esni. Az Országos vásárok mindenkör azon hétben, Szeredán fognak tartattatni, a' mellyben a' fent írt napok esnek. Hétli vásár minden Pénteken tartatik.